

POLICY BRIEF

Aiemmin hankitun osaamisen validoinnin laatu Pohjoismaissa

Nordic Network for
Adult Learning

Policy briefin tietopohjan on luonut NVL:n pohjoismainen validoinnin asiantuntijaverkosto.

JOHDANTO

Tämän policy briefin on laatinut Aikuisten oppimisen pohjoismainen verkosto (NVL). Sen tarkoituksena on esitellä aiemmin hankitun osaamisen validoinnin laatutyössä saavutettuja tuloksia sekä tuoda esiin lisätoimia, joita tarvitaan tulevaisuustaitojen pohjoismaisen agendan tukemiseksi ja Pohjoismaiden talouksien vahvistamiseksi.

Verkostossa on jäseniä tärkeimmistä validointipolitiikkaa ja validointia kehittävästä organisaatioista kaikista Pohjoismaista sekä Grönlannista, Färsearilta ja Ahvenanmaalta. Verkosto perustettiin vuonna 2005, jolloin Pohjoismaiden ministerineuvosto määritteli aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen eli validoinnin yhdeksi pohjoismaisen aikuiskoulutusyhteistyön painopisteeksi.

→ www.norden.org/en/information/competencies-future

NYKYTILA

– Validoinnin laatu Pohjoismaissa

Validointiverkosto toteutti syksyllä 2020 SWOT-analyysin, jossa olivat mukana Pohjoismaiden merkittävimmät validoinnin järjestäjät ja koulutusviranomaiset. Tutkimukseen osallistuivat Islanti, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Färsearten ja Ahvenanmaan itsehallintoalueet. Tutkimuksessa oli mukana yhteensä kymmenen organisaatiota korkeakoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, vapaan sivistystyön sekä julkishallinnon alalta.

Validoinnin laatuun sisältyy

- Validoinnin toimintapolitiikan ja käytänteiden valvonta
- Validointimenettelyjen laadunvarmistus
- Validointityötä tekevien osaamisen kehittäminen

TAUSTAA

NVL:n pohjoismainen validoinnin asiantuntijaverkosto on ollut mukana kehittämässä validoinnin laatua vuodesta 2011 asti. Silloin joukko verkoston organisaatioita sai rahoituksen Nordplus-hankkeeseen, jossa tarkasteltiin validoinnin laatua Pohjoismaissa. Verkosto toimi hankkeen johtoryhmänä, ja hanke poiki lisää validoinnin laatuun liittyviä kehityshankkeita.

Verkosto on tarkastellut laadunvarmistusta kattavasti eri näkökulmista: se on esimerkiksi kehittänyt validointityön tekijöille, validointipalvelujen tuottajille ja päättäjille suunnattuja työkaluja sekä puhunut laatutyön puolesta Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa.

Validoinnin laatu on keskeinen asia monestakin syystä. Ensinnäkin validointijärjestelmien ja -menettelyjen toimivuus edellyttää, että sidosryhmät ja koko ympäröivä yhteiskunta **luottavat järjestelmään**. Luottamus saavutetaan varmemmin systemaattisilla ja läpinäkyvillä toimintatavoilla, joihin sisältyy laadunvarmistusmekanismit. Toiseksi Pohjoismaissa ja Euroopassa on tarjolla **vain vähän tai ei lainkaan käytännön työkaluja** validointityötä tekeville, validoinnin järjestäjille ja päättäjille. Kolmanneksi validoinnin laatu on laaja ja monisyinen kokonaisuus, joka edellyttää jatkuvaa tukea ja kehittämistä sekä **validointityötä tekevien, validoinnin järjestäjien ja päättäjien sitoutumista**.

Vahvuudet

Pohjoismaiden vahvuuksina mainittiin useimmin eri toimijoiden välinen yhteistyö, yksilön oikeus validointiin sekä validointitoimintaa säätelevä lainsäädäntö ja kansalliset ohjeistukset.

"Vahva motivaatio prosessien kehittämiseen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa."

"Yhteistyö tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-toimijoiden kanssa."

"Panostaminen työelämäsuuntautuneeseen ja osaamisperustaiseen koulutukseen, jotka mahdollistavat validoinnin kehittämisen."

"Nopeammat koulutuspolut."

"Lyhyempi matka koulutukseen ja yleiseen osaamisen kehittämiseen."

"Ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö edistää validointia."

"Nonformaalin ja informaalin oppimisen validointi-prosessin toimijoiden roolit on määritelty laissa."

"Lainsäädännölliset puitteet ovat kunnossa, jokaiselle kuuluva oikeus."

Mahdollisuudet

Mahdollisuudet liittyvät lähinnä eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön ja yksilön oikeuksiin.

"Vankka, pitkäaikainen yhteistyö yritysten kanssa: kehitetään kokonaisa tutkintoja, joihin osaamisen validointi sisältyy keskeisenä elementtinä."

"Verkostoyhteistyö ja eri validointitoimijoiden väliset alueellisen ja kansallisen tason ammatilliset keskustelut lisäävät validointityön yhdenmukaisuutta ja parantavat arviointien laatua."

"Opettajankoulutuslaitosten kanssa tehtävä yhteistyö, jonka avulla voidaan luoda tutkimusmahdollisuuksia ja levittää hyviä käytänteitä."

"Kansainvälistä vertaisarviointia tehdään enemmän."

"Nonformaalin oppimisen kautta saatu osaaminen laajentaa yksilön oppimisprofiilia ja antaa kattavan kuvan hänen osaamisestaan."

"Mahdollisuus hyödyntää vapaa-ajalla hankittua osaamista formaalissa koulutuksessa ja työelämässä."

"Maahanmuuttajilla olisi paremmat mahdollisuudet päästä työelämään, jos osaamista arviointiin työelämän vaatimusten näkökulmasta."

Heikkoudet

Heikkouksissa oli hieman enemmän hajontaa, mutta yleisimmin mainittiin riittämätön ohjaus ja tuki sekä laadunvarmistus ja puutteellinen tilastointi ja seuranta.

"Kansalaiset eivät saa riittävästi tietoa ja ohjausta validointimahdollisuuksista sekä validoinnin hyödyistä."

"Ohjaus keskittyy enemmän opinto-ohjaukseen, ja siitä puuttuu kokonaisvaltainen uraohjauksen ja osaamisen kehittämisen näkökulma."

"Kansallisten laatuksien puute estää koulutuksen tuottajia luomasta yhdenmukaisia käytänteitä."

"Validointiammattilaisille suunnattua koulutusta ja osaamisen kehittämistä ei ole tarjolla."

"Laadunvarmistusmekanismit eivät kuvaile nimenomaan validointia vaan ovat pikemminkin upotettuina muihin osa-alueisiin, kuten oppimisen arviointiin."

"Tiedonkeruuta ja tilastointia esimerkiksi validointiprosessin läpikäyneistä ei tehdä."

Uhat

Kyselyssä useimmin mainitut uhat liittyvät validointityötä tekevien ja viranomaisten osaamisen kehittämiseen sekä rahoitukseen ja resursseihin.

"Validointityön tekijöiden osaamiseen tulee kiinnittää enemmän huomiota."

"Validointityöhön ei vaadita tiettyä pätevyyttä, ja tämän takia validoinnin yleinen tuntemus on puutteellista."

"Koulutuksentarjoajien validointikäytännöt ja -osaaminen vaihtelevat."

"Työelämän edustuksesta huolehtiminen ja validointiprosessia koskevan ajantasaisen osaamisen varmistaminen heidän osaltaan"

"Validointityön rahoituksen vuoksi validointiin ei haluta käyttää paljon työtunteja."

"Niukat määrärahat"

"Resurssipula vaikeuttaa täsmällisemmin kohdistettua kehittämistyötä ja sen seuranta."

Osaamisen validoinnin verkkotyökalut

Joulukuussa 2020 validointiverkosto julkaisi verkkotyökalupakin. The Nordic Quality Compass -niminen työkalupakki perustuu verkoston vuosina 2011–2016 tekemän työn tuloksiin.

Työkalut ovat nyt kokonaisuudessaan käytettävissä verkossa, ja niiden käyttäjä voi luoda oman käyttäjätilin sekä laatia kehittämissuunnitelmia. Työkalupakkiin kuuluu kaksi järjestelmien ja menettelyjen arviointiin tarkoitettua työkalua sekä kolme itsearviointityökalua, jotka on suunnattu käytännön validointityötä tekeville (arvioijille, ohjaajille ja koordinaattoreille).

→ Työkalut ovat käytettävissä ilmaiseksi osoitteessa <https://qualitycompass.eu>.

Validointia tulee laajentaa

Kyselyn tuloksissa näkyy se, että validointi ja sen systemaattinen tukeminen painottuvat formaaliin koulutukseen. Yhteiskuntien muuttuessa nopeasti ja dramaattisesti on yhä tärkeämpää, että työelämässä tapahtuva validointi saa lainsäädännön ja sidosryhmien tuen, jotta työntekijät pääsevät hyötymään validoinnin hyödyistä osaamisen ja uran kehittämisessä. NVL:n työelämäverkoston suosituksissa otetaan vahvasti kantaa tämän muutoksen puolesta.

NVL:n julkaisut, joissa käsitellään validoinnin laatua

- 2012
→ [Quality in Validation in the Nordic Countries](#)
(Validoinnin laatu Pohjoismaissa)
- 2013
→ [Quality Model for Validation](#)
(Validoinnin laatumalli)
- 2015
→ [Nordic competence profiles for validation staff](#)
(Pohjoismaisen validointihenkilöstön osaamisprofiilit)
- 2016
→ [Osaamisen validointi ja arvo. Roadmap 2018.](#)
→ [ValiGuide – A PractitionersGuide to Validation](#)
(Opas käytännön validointityöhön)
- 2018
→ [Quality in Validation– research report](#) (Aiemmin hankitun osaamisen validoinnin laatu – tutkimusraportti)
- 2020
→ [Nordic Quality Compass for Validation of Prior Learning](#) (Aiemmin hankitun osaamisen pohjoismainen laatukompassi)

Tulevia tavoitteita ja suosituksia validoinnin järjestäjille ja päättäjille

- Pidetään laatuasioita jatkossakin esillä sekä Pohjoismaissa että Euroopassa tulevien tapahtumien kautta. Näistä esimerkkejä ovat vuonna 2022 järjestettävä neljäs validointiaiheinen biennaali, Validation Festival sekä pohjoismaiset tapahtumat.
- Tuetaan formaalin koulutusjärjestelmän ulkopuolella työelämässä hankitun osaamisen systemaattista validointia.
- Edistetään eri osallistujatahojen välistä yhteistyötä ja vuoropuhelua validoinnin laadun takaamiseksi ja piilevien kykyjen löytämiseksi (myös mikrotutkinnot).
- Levitetään tietoa pohjoismaisesta validoinnin laatukompassista (Nordic Quality Compass on VPL) Pohjoismaiden kansalliskielillä ja varmistetaan sen kääntäminen esimerkiksi yhteistyössä EPALEN ja NVL:n sekä kansallisten toimijoiden kanssa.
- Edistetään laatukompassin käyttöä ja sisällytetään validoinnin laatu niihin kriteereihin, joilla mitataan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden sekä pohjoismaisen Visio 2030:n saavuttamista: norden.org/en/our-vision-2030.
- Tehostetaan ohjauksen roolia validoinnissa yhteispohjoismaisen ohjeistuksen avulla.
- Vahvistetaan kansallisten tutkintojen viitekehysten, nonformaalin ja informaalin oppimisen sekä validoinnin välisiä yhteyksiä läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja laadun parantamiseksi.
- Lisätään validoinnin laadun alalla tehtävää kansainvälistä yhteistyötä (EPALE, UNESCO Institute for Lifelong Learning, VPL Biennale, Validation Festival jne.)